

TEGUSAMA
ELU KODUD

Siseministeerium
riina.solman@siseministeerium.ee

Teie

Meie 26.06.2020 nr 2020/TEJ-3/6641-1

Elukoha registreerimisest erihoolekandeteenusel viibimisel

Lugupeetud proua Solman

AS Hoolekandeteenused on Eesti suurim erihoolekandeteenuste osutaja, pakkudes oma üksustes üle Eesti erihoolekandeteenuseid ligi 1800 erivajadusega inimesele. Kuigi oleme erihoolekandeteenusel olevate inimeste elukohta puudutavate tähelepanekute ja murega pöördunud varasemalt juba nii sise- ja sotsiaalministeeriumi poole, pöördume siiski ka Teie poole, kuna ei ole saanud oma murele lahendust.

Täna on rahvastikuregistri seaduses (RRS) § 70 (2) välja toodud põhjused, mille tõttu ei pea (ega saa) inimene oma elukohta registreerida ega muuta, so *isiku rahvastikuregistrisse kantud elukoha aadressi muutmise aluseks ei ole isiku asumine või paigutamine:*

- 1) *statsionaarsele haiglaravile;*
- 2) ***ööpäevaringset sotsiaalteenust osutavasse hoolekandetasutusse;***
- 3) *hooldamisele hooldusperesse;*
- 4) *kinnipidamisasutusse;*
- 5) *kaitseväeteenistusse*

Hoolekandetasutuse kaasamine nimetatud loetellu on täiesti mõistetav, kui räägitakse kinnipidamisasutuses, statsionaarsel ravil viibimisest või isegi eakate hooldusest, mis oma olemuselt on tõesti lühemaajalised või ajutised teenused. Hoolekandetasutuse mõiste alla lähevad aga ka kõik erihoolekandetasutused, kui nad on suuremad kui 10 teenuskohta. Erihoolekandeteenus aga ei ole oma olemusest tulenevalt ajutine teenus, vaid kui inimene vajab erihoolekannet, siis üldjuhul püsivalt, mis tähendab, et erihoolekandeteenusel oleva inimese jaoks on teenusüksus tema koduks (kuigi suunamine toimib 5 aastaks, mida järjepidevalt pikendatakse), mitte ajutiseks peatuspaigaks. Väga sageli asub inimene teenusele 18-aastaselt ja jääb teenusele terveks eluks või siis vanadusikka saabumiseni. Seega võib erihoolekandeteenusel viibimine kujuneda 20- 40 aasta pikkuseks ja see ongi

ainuke kodu, mida psüühilise erivajadusega tööealine täiskasvanud inimene omab enne eakate teenusele minemist.

Kui tänase seadusandluse alusel on kõikidel teistel inimestel võimalik oma elukohta kasvõi iga kuu ümber registreerida, siis erihoolekandes on inimesi, kelle elukohaks on enne 2001. aastat registreeritud hoolekandeesutus (siis seadus võimaldas seda teha), kuid keda kolimise korral mõnda teise üksusesse uude kohta sisse kirjutada ei saa.

AS Hoolekandeteenused on tegelenud 2012. aastast erihoolekande reorganiseerimisega, mille käigus oleme sulgenud suured ühiselamu-tüüpi hooldekodud ja ehitanud väikesed kodusarnased elamised oma klientidele. Nüüd olemegi jõudnud sellesse punkti, kus inimene elab täiesti teises Eestimaa nurgas võrreldes tema registrijärgse elukohtaga ja eestkostetasutusega, mis määrati talle arvestades tollaegset rahvastikuregistrijärgset elukohta (kuna paljudel lähedasi ei ole, siis on eestkostesülesannetes elukohajärgne omavalitsus). Ühtegi muud sidet inimene selle asukohaga ei oma, seejuures on tema elukohana registreeritud erihooldekodu mõnel juhul juba 7 aastat likvideeritud ja erihoolekandele ta sinna kindlasti tagasi ei lähe.

Näitena võib tuua 55 aastase inimese, kes on näiteks sündinud 1965. aastal kusagil Põhja-Eestis (sageli ei ole külanõukogu aadress taastatav), viibinud lastekodus Tallinnas ja kuna seal erihoolekandeesutusi nõukogude perioodil ei olnud, on ta täisealiseks saades suunatud ja registreeritud Põlvamaale, Kanepi valda. Nüüd on hooldekodu suletud, inimene kolinud Tallinna tagasi ja jääb sinna ilmselt elama veel 20-ks aastaks. Lisaks teeb sellise inimese puhul muret see, et tänu rahvastikuregistrijärgsele elukohale ei saa niigi väga madala sissetulekuga inimene kasutada ka praeguse elukoha teenuseid (tasuta linna- ja maaliinid, odavamad ujulapiletid, üritused kohaliku kogukonna liikmetele, isegi perearsti registrisse saamisel Tallinnas on antud tagasisidet, et eelistatakse kohalikke elanikke). Ka on sellise, täna reaalselt Tallinnas elava aga rahvastikuregistrijärgselt Põlvamaal elukohta omava inimese eestkostetasutus Põlvamaal, mis muudab ka eestkoste teostamise raskeks. Toome võrdlusena ükskõik missuguse teise isiku, kes otsustab kolida Põlvamaalt Tallinnasse, siis registreerides enda uue elukohana rahvastikuregistris Tallinna linna tal selliseid takistusi ei esine. Hoolekandeesutuses elava inimese puhul teavitatakse rahvastikuregistrisse küll isiku viibimiskoht, aga see ei anna täna samasugust õigust kui on teistel samas omavalitsuses registreeritud inimestel.

Muidugi on oluline see, kust inimene pärit on, aga tänapäevase taastumispõhise teenuse üks tähtsamaid lähtepunkte on see, et inimesel tekiks või säiliks aktiivne side kogukonnaga, kus ta päriselt elab.

Lisan veel seda, et tänaseks oleme palunud kohalikel omavalitsustel, kus kunagi erihooldekodu asus, inimesed hoonest välja kirjutada ja valla täpsusega registreerida.

Nagu eelnevalt juba märkisin, oleme antud küsimuses pöördunud nii sise- kui ka sotsiaalministeeriumi poole. Siseministeeriumi vastus on seni olnud, et vajadus RRS muutmiseks puudub, sest erihoolekandeteenusel olevate inimestele nende tegeliku elukoha rahvastikuregistrisse registreerimine tooks endaga kaasa asukohajärgsele omavalitusele ebamõistliku halduskoormuse. Lisaks on siseministeerium seisukohal, et enne 2001. aastat sisse kirjutatud inimeste probleemid tuleb lahendada ükshaaval, pakkumata seejuures välja selget tegevus- ja ajakava. AS-is Hoolekandeteenused on

erihooletandeteenusel selliseid inimesi üle 400, kellest osad juba on liikunud mujale elama ja osa liigub lähitulevikus ning on aja jooksul liikunud ka teistesse ettevõtetesse. Hinnanguliselt on selliseid inimesi Eestis kokku 1000 ringis. Seega ei ole tegemist üksikjuhtumitega, vaid vaja on ühtset lahendust, kas siis seadusemuudatuse kujul või siis väga selget tegevuskava, mille alusel selliste inimeste elukoha probleemiga on võimalik süsteemselt ja lahendusele suunatult tegeleda.

Sotsiaalministeerium on meie muret mõistnud ja ka probleemi mõõnnd, kuid viitab samuti vajalikule koostööle kohalike omavalitsustega ja teadaolevalt nende senisele vastuseisule seadusemuudatuse tegemisel. Kohalike omavalitsuste vastuseisu on samas iseenesest raske mõista, sest siis peaks olema piiratud ja keelatud elukoha muutmine mistahes sotsiaalteenuseid tarbivatele inimestele, mis aga nii ju ei ole ega saakski olla.

Nagu eelpool juba kirjjas, siis AS Hooletandeteenused eesmärk on reorganiseerida suured (200-350-kohalised) hooldekodud ja ehitada üle Eesti väikesed maksimaalselt 30 inimesele mõeldud kodud (6-kohaliste peregruppidega kortermajad). Uued kodud asuvad suuremates omavalitsustes, kus kuni 30-inimese lisandumine (kellest eestkostel on vähem kui pooled) ei tohiks tekitada suurt koormust.

Teeme ettepaneku muuta RRS selliselt, et

- a) enne 2001 aastat hooletandetasutusse registreeritud inimesed saavad õiguse registreerida oma tegelik elukoht, isegi kui see on hooletandetasutus;
- b) erihooletandetasutuses (samuti eakatekodus, asenduskodus või hooldusperes) elav inimene saab soovi korral selle registreerida oma elukohana või alternatiivselt annab tema registreeritud viibimiskoht talle võrdsed õigused kohalike teenuste kasutamisel sinna omavalitsuses registrijärgset elukohta omavate inimestega.

Soovime võimalusel teiega kohtuda ja eeltoodud probleeme arutada, et parandada erihooletandeteenusel viibivate inimeste toimetulekut ja tagada neile ühiskonnas teiste inimestega võrdsed võimalused.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liina Lanno
teenuste direktor, juhatuse liige

Lisa 1 2 lehel 1 eks

Lisa 2 3 lehel 1 eks

Teadmiseks: Sotsiaalministeerium

Liina Lanno
53021976 Liina.Lanno@hoolekandeteenused.ee